

ĐƯA GIÁ TRỊ VĂN HÓA ÓC EO VÀO DU LỊCH

THS. NGUYỄN THỊ MỸ DUYÊN*

VĂN HÓA ÓC EO CÓ VAI TRÒ QUAN TRỌNG TRONG LỊCH SỬ PHÁT TRIỂN VĂN HÓA ĐÔNG NAM Á. ĐÂY KHÔNG CHỈ LÀ MỘT DI SẢN VĂN HÓA, LỊCH SỬ QUÝ GIÁ MÀ CÒN LÀ SẢN PHẨM DU LỊCH ĐẶC THÙ, CÓ TÍNH CẠNH TRANH CAO CỦA TỈNH AN GIANG.

Dấu ấn nền văn minh rực rỡ

Văn hóa Óc Eo gắn liền với vùng đất, con người, văn hóa hạ lưu sông Mê Kông, có quan hệ mật thiết với lịch sử vùng Đông Nam Á cổ. Sau hàng ngàn năm bị lãng quên, đến năm 1942 nền văn hóa này mới được phát hiện tại vùng Ba Thê - Óc Eo (tỉnh An Giang). Năm 1944, Louis Malleret - nhà khảo học người Pháp đã chính thức cùng Trường Viễn Đông Bác Cổ tiến hành khai quật, bổ sung nhiều hiện vật quý giá và khẳng định đây là một nền văn minh rực rỡ, với một nền thương nghiệp phát triển mạnh mẽ trong nội địa và cả vùng Đông Nam Á.

Di tích Óc Eo - Ba Thê không chỉ thu hút các nhà nghiên cứu văn hóa, khảo cổ trong và ngoài nước mà còn là một điểm đến có sức hấp dẫn lớn của Du lịch An Giang. Hiện nay, Nhà trưng bày cổ vật Óc Eo còn bảo lưu nhiều hiện vật đồ đá, đồ đất nung, đồ gốm khá phong phú như bình, vò, lọ, mảnh ngói, mảnh phù điêu... hàm chứa những thành tố của nền văn minh bản địa giao thoa với các nền văn hóa khác như Ấn Độ, Trung Hoa... Việc tham quan, nghiên cứu và bảo tồn di tích văn hóa Óc Eo giúp du khách hiểu rõ hơn quá trình khai phá vùng đất Nam Bộ và cương vực quốc gia.

Trong quy hoạch tổng thể phát triển du lịch tỉnh An Giang từ năm 2014 đến năm 2020, tầm nhìn 2030 đã xác định di tích khảo cổ văn hóa Óc Eo - Ba Thê là 1 trong 4 điểm du lịch trọng tâm của tỉnh. Ngành Du lịch tỉnh An Giang đã có kế hoạch xây dựng đường giao thông dẫn vào khu Gò cây Thị, dựng sa bàn mô tả các khu vực văn hóa Óc Eo ở An Giang, phục chế một số đồ án, hiện vật... tạo thành tour chuyên để khám phá một nền văn hóa Óc Eo huyền thoại. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh An Giang cũng đã phối hợp với các cơ quan, ban ngành liên quan xây dựng hồ sơ, chuẩn bị mọi điều kiện cần thiết để di tích khảo cổ và kiến trúc nghệ thuật Óc Eo - Ba Thê trở thành trung tâm du lịch cấp quốc gia. *

Bên cạnh việc bảo tồn, phát huy giá trị lịch sử - văn hóa, thì việc phát triển du lịch ở các di tích Óc Eo cũng là mục tiêu quan trọng. An Giang đã đầu tư kinh phí cho việc tôn tạo, bảo vệ và khai thác di tích Óc Eo - Ba Thê vào hoạt động du lịch.

Với những giá trị văn hóa, lịch sử đặc biệt, di tích khảo cổ và kiến trúc nghệ thuật Óc Eo - Ba Thê đã được xếp hạng là Di tích quốc gia đặc biệt vào năm 2012. Quyết định này đã tôn vinh giá trị to lớn của một nền văn hóa cổ và mở ra nhiều cơ hội để di tích Óc Eo - Ba Thê được đầu tư, quy hoạch du lịch hợp lý, hướng tới trở thành một điểm đến quan trọng của vùng đồng bằng sông Cửu Long.

Bảo tồn và phát huy giá trị di tích Óc Eo - Ba Thê gắn với du lịch

Để bảo tồn và phát huy giá trị di tích Óc Eo - Ba Thê gắn với khai thác du lịch hiệu quả, bên cạnh việc nâng cao năng lực quản lý nhà nước và đầu tư phát triển nguồn nhân lực du lịch, cần thực hiện tốt các giải pháp sau:

*Trường Đại học An Giang

Nâng cao chất lượng bảo tồn di tích, quy hoạch phát triển du lịch

Quan tâm đến việc sưu tầm tư liệu, hiện vật: ghi âm, ghi hình, ghi chép các truyện kể của các nhân chứng lịch sử, các hiện vật có liên quan đến các di tích, di vật và quá trình khai quật các di tích Ốc Eo. Cần thường xuyên đổi mới hình thức trưng bày sao cho đảm bảo yếu tố thẩm mỹ để đáp ứng nhu cầu của du khách. Tăng cường đầu tư kinh phí, cơ sở vật chất, trang thiết bị cho công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa lịch sử của các di tích Ốc Eo.

Tăng cường thu hút nguồn vốn đầu tư từ cộng đồng, các tổ chức, cá nhân, các thành phần kinh tế nhằm đa dạng hóa các nguồn tài trợ để phục vụ cho công tác bảo tồn và quy hoạch du lịch. Đẩy mạnh xã hội hóa công tác bảo tồn nhằm nâng cao hiệu quả công tác tôn tạo và phát huy các giá trị văn hóa - lịch sử ở di tích Ốc Eo, góp phần phát triển du lịch và thu hút khách tham quan.

Nâng cao hiệu quả các dự án bảo tồn tôn tạo, quy hoạch phát triển du lịch tại các di tích Ốc Eo để tránh thay đổi cảnh quan, môi trường, các giá trị văn hóa độc đáo... làm mất đi yếu tố hấp dẫn của tài nguyên du lịch đặc sắc này. Trong quy hoạch phát triển du lịch, cần khoanh vùng bảo vệ di tích, phân định phạm vi cho khách tham quan và khu vực cần bảo vệ. Xác định được "sức chứa" của di tích và xây dựng phương án đón tiếp, quản lý, tổ chức hoạt động tham quan của du khách.

Bên cạnh đó, cần đẩy mạnh đầu tư cơ sở hạ tầng kỹ thuật về điện, cấp thoát nước, vệ sinh, cảnh quan môi trường... tại các di tích nhằm đáp ứng nhu cầu của du khách. Các dịch vụ phục vụ như quầy lưu niệm, trông giữ xe, công trình vệ sinh công cộng... phải tách biệt với khu di tích để tránh gây ô nhiễm môi trường và ảnh hưởng đến công tác bảo tồn di tích.

Đa dạng hóa sản phẩm du lịch

Bên cạnh việc trưng bày và giới thiệu hiện vật, Ban Quản lý di tích Ốc Eo cần xây dựng những mô hình phục dựng bối cảnh sinh hoạt của cư dân thời bấy giờ. Đó có thể là quang cảnh xã hội, đời sống cư dân, nghi thức tôn giáo, lễ hội... nhằm tái hiện thời kỳ vàng son của văn hóa Ốc Eo.

Khuyến khích người dân tham gia hoạt động du lịch. Cung cấp những thông tin thật cụ thể về lợi thế, tiềm năng du lịch của các di tích Ốc Eo; những hình thức người dân có thể tham gia; những lợi ích mà du

lịch đem lại cho người dân... góp phần nâng cao nhận thức của người dân về giá trị của di tích.

Sản xuất quà lưu niệm mô phỏng theo kiểu dáng các di vật tiêu biểu của nền văn hóa Ốc Eo như đồ trang sức, đồ thờ cúng, đồ gốm... Trong đó, những bộ sưu tập trang sức có hình dạng độc đáo, bình gốm có hoa văn lạ mắt, tiền cổ có ký hiệu đặc biệt... được mô phỏng theo những di vật trưng bày sẽ có sức hút lớn đối với du khách. Thêm vào đó,

“

Tại Nam Bộ, di tích Ốc Eo được phát hiện ở nhiều nơi. Trong các di tích văn hóa Ốc Eo và vương quốc Phù Nam (hình thành từ thế kỷ 1 - 7) từng được phát hiện, khu di tích Ốc Eo - Ba Thê (An Giang) được đánh giá là địa điểm khảo cổ có quy mô rộng lớn nhất, tập trung số lượng di vật và di tích nhiều nhất, đa dạng nhất về chủng loại, cao cấp về trình độ kỹ thuật và yếu tố thẩm mỹ.

”

tạo điều kiện cho du khách có thể trực tiếp tham gia vào quá trình chế tác để đem lại cho họ những trải nghiệm độc đáo. Những món quà lưu niệm được thiết kế mang dấu ấn của cư dân Phù Nam sẽ thỏa mãn nhu cầu mua sắm của khách du lịch, đem lại thu nhập cho cộng đồng địa phương và góp phần quảng bá văn hóa Ốc Eo.

Tăng cường liên kết hợp tác

Tăng cường hợp tác, giao lưu, trao đổi kinh nghiệm với các địa phương ở đồng bằng sông Cửu Long trong lĩnh vực khai thác những di tích Ốc Eo vào hoạt động du lịch, đặc biệt là việc đầu tư, khai thác hoạt động du lịch của di tích Gò Tháp (tỉnh Đồng Tháp), tháp Vĩnh Hưng (tỉnh Bạc Liêu)...

Cần nỗ lực đưa di tích Ốc Eo - Ba Thê vào các tour phục vụ khách du lịch. Có những chính sách ưu tiên và tạo điều kiện thuận lợi cho các đơn vị kinh doanh du lịch khai thác các giá trị văn hóa - lịch sử phục vụ du khách,

Nâng cao hiệu quả công tác xúc tiến, quảng bá du lịch

Hiện nay, giá trị văn hóa Ốc Eo chưa được cư dân đồng bằng sông Cửu Long và du khách biết đến với vai trò là nền văn hóa đặc biệt quan trọng của vùng đất này. Đây là một trong những trở ngại lớn cho việc phát triển du lịch tại các di tích Ốc Eo. Vì thế, ngành Du lịch An Giang cần giúp du khách và người dân bản địa tiếp cận thông tin thông qua việc đa dạng hóa hình thức quảng bá, xúc tiến du lịch như: phối hợp với đài truyền hình, các cơ quan báo chí thực hiện các phóng sự, ký sự về giá trị độc đáo của văn hóa Ốc Eo và vương quốc Phù Nam; tăng cường xuất bản những ấn phẩm có liên quan đến nền văn hóa Ốc Eo (sách, phim tài liệu, tranh ảnh...) bằng nhiều thứ tiếng khác nhau; giới thiệu về văn hóa Ốc Eo tại các triển lãm, hội chợ...

Có thể nói, việc khai thác hoạt động du lịch ở di tích Ốc Eo - Ba Thê là một ví dụ điển hình về khả năng tối ưu hóa các giá trị văn hóa, lịch sử để bảo tồn di tích và phát triển kinh tế - xã hội địa phương.■

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch (2009). *Kỷ yếu hội thảo Văn hóa Ốc Eo - Nhận thức và giải pháp bảo tồn, phát huy giá trị di tích*.
2. UBND tỉnh An Giang (2014). *Quy hoạch tổng thể ngành Du lịch An Giang giai đoạn từ năm 2014 đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030...*